duren dan strikt noodzakelijk. Namens mijn fractie heb ik de regering gevraagd hoe zij denkt over het vervolg, waarbij onzekerheden natuurlijk nog steeds een rol zullen spelen. Minister De Jonge heeft toen toegezegd aan de slag te gaan met scenario's en die met ons te zullen delen op het tijdstip voorafgaande aan dit debat. Als antwoord kregen wij de herziene routekaart, maar dit is niet het antwoord waarop wij hadden gerekend. De routekaart — de heer Backer noemde het vanmorgen "meer een managementinstrument" — houdt op bij het stadium "waakzaam", waarvoor de basismaatregelen en de afstandsmaatregel nog steeds van toepassing zijn en dus ook worden gehandhaafd. Daarmee is dus ook de Twm nog steeds nodig. Doel van onze vraag toentertijd was juist het verkennen van de situatie waarin toepassing van die Twm niet langer meer gerechtvaardigd is. Wanneer ten gevolge van vaccinatie veel minder mensen ernstig ziek zullen worden of aan COVID-19 zullen overlijden, heeft dit gevolgen voor de weging van de maatregelen die worden genomen op basis van de Twm en voor de Twm zelf. Het is de vraag of het dan nog steeds proportionele maatregelen zijn. Diverse fracties hebben die vraag hier vanmorgen in soortgelijke bewoordingen gesteld. Ook ik vraag hoe de minister dit ziet.

Ten aanzien van de vraag van destijds over waar wij naartoe wilden met de scenario's, sluit ik me kortheidshalve aan bij wat mevrouw Prins hier vanmorgen over heeft gezegd.

Voorzitter. Vaccinatie lijkt vooralsnog de enige manier om een einde te maken aan de beperkende maatregelen die ons allen zeer zwaar vallen. Het is geruststellend om in de stand-van-zakenbrief van 11 mei jongstleden te vernemen dat de minister inzet op het voldoende beschikbaar hebben van vaccins over 2022 en 2023. Ook zien wij naar tevredenheid dat de communicatie over vaccineren geïntensiveerd wordt, met name richting moeilijk te bereiken groepen. De invloed van nepnieuws op sommige mensen is helaas groot, maar ook de waarheid in de boodschap van de minister hoeft niet de waarheid van de ontvanger van de boodschap te zijn. Zo wordt de boodschap dat vaccineren vooral vrijwillig is, door sommige mensen vertaald als: zie je wel, ze leggen het risico bij ons neer. Collega Keunen behandelt zo meteen specifiek de quarantainewet en de testwet. Hij zal daarbij nog nader ingaan op het communicatieaspect.

Ik heb nog een laatste vraag in relatie tot het vaccineren en de vaccinatiegraad. Wat zijn de gevolgen voor de maatregelen wanneer een deel van de bevolking niet is gevaccineerd en dit ook niet overweegt? We hebben vanmorgen al gehoord dat 25% tot 30% van de mensen niet overweegt om zich te laten vaccineren. Mijn vraag is: in hoeverre mag dit leiden tot beperkingen voor iedereen? Graag een reactie hierop van de minister.

Dan rest mij nog om meneer Keunen heel veel succes met zijn maidenspeech toe te wensen.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Dan geef ik graag het woord aan de heer Keunen, eveneens namens de fractie van de VVD. Met deze inbreng zal hij ook zijn maidenspeech uitspreken.

De heer **Keunen** (VVD):
Dank, voorzitter. Vrijwel elke honderd jaar is er in ons land een grote infectieziekte-uitbraak. In 1382 stierf in deze stad, Den Haag, een deel van de bevolking door de pest. De bestrijding bestond uit het isoleren van de pestlijders, die zich verplicht herkenbaar moesten maken met een witte lap of een witte stok. Eind 1918 brak in Den Haag, als eerste stad in Nederland, de Spaanse griep uit. De gemeenteraad sloot snel en langdurig alle scholen, waardoor achteraf gezien het aantal slachtoffers in Den Haag beperkt bleef.

Beide voorbeelden, waarbij isoleren werd toegepast om erger te voorkomen, passen naadloos bij de COVID-19-pandemie die ons land sinds vorig jaar teistert. De voorbeelden passen ook bij de indrukwekkende woorden van de Duitse bondskanselier Angela Merkel, die zij deze maand sprak tijdens haar 5 mei-lezing: "Het voelt helemaal niet goed om vrijheid te beperken. Ik had dat liever niet gedaan, maar we moeten nu eenmaal het virus bestrijden."

Voorzitter. De parallel tussen de woorden van Merkel, het Haagse bestuursbeleid ten tijde van de pest en de Spaanse griep, en het regeringsbeleid tijdens de huidige coronapandemie is treffend. Vrijheid beperken als noodzakelijke en proportionele maatregel om onze volksgezondheid te beschermen, is ook letterlijk als artikel opgenomen in onze Grondwet. Vanuit deze optiek kunnen beide wetsvoorstellen die we vandaag bespreken en die vrijheid lijken in te perken, ook worden gezien als mogelijkheden om de vrijheid op de pandemie te herwinnen. Een geslaagd voorbeeld daarvan is Denemarken, waar volop wordt gevaccineerd en getest, waardoor de inwoners hun vrijheid hebben teruggekregen. Ik licht hiermee een tip op van de sluier.

Voorzitter. De VVD-fractie begrijpt dat ingrijpende wetsvoorstellen noodzakelijk zijn, maar voordat mijn fractie tot een definitief oordeel komt, willen wij graag een aantal vragen voorleggen aan de bewindslieden, om een afgewogen besluit te kunnen nemen.

Ik begin met een algemene opmerking en een algemene vraag. Beide wetsvoorstellen zijn door amendementen en moties in de Tweede Kamer sterk verbeterd en er is meer duidelijkheid gekomen over de tijdelijkheid van deze wetsvoorstellen en de vrijwilligheid van vaccinatie. Er ligt ook een verzoek om vaccinatiebewijzen gelijk te stellen aan herstelbewijzen en testbewijzen plus het verzoek dat gevaccineerde burgers zich mogen uitzonderen van de test- en quarantaineplicht. Het rapport van de Gezondheidsraad van 20 mei stelt in navolging van het Europees Centrum voor ziektepreventie dat volledige vaccinatie inderdaad de overdracht van het virus vermindert en bijdraagt aan het voorkomen van infecties bij anderen.

Wat in de Tweede Kamer niet aan de orde kwam, is welke plannen de regering klaar heeft liggen om na deze pandemie beter op nieuwe virusuitbraken voorbereid te zijn. In Nederland lopen we bij een pandemie snel achter de feiten aan, omdat we met heel veel mensen en heel veel dieren heel dicht op elkaar wonen in een geïndividualiseerde samenleving. We zijn ook nog eens een doorvoerland en een vervoersknooppunt, hetgeen het lastig maakt een nieuwe virusuitbraak in te dammen, laat staan buiten de deur te houden. Is het daarom niet verstandig om vol in te zetten op een Nederlands global healthbeleid met verbre-

ding en verdieping van de internationale gezondheid, bijvoorbeeld door een chief medical officer aan te stellen als linking pin tussen overheid, ziekenhuizen, huisartsen, onderzoekers en uitvoeringsorganisaties? Voorkomen is nog altijd beter dan genezen.

De tweede algemene vraag gaat over de publieksvoorlichting door de rijksoverheid. Volgens de gedragsunit van het RIVM is de vaccinatiebereidheid in Nederland leeftijdsafhankelijk — hoe jonger, hoe lager — en is de verwachting dat veel mensen na hun vaccinatie het minder nauw zullen nemen met de coronabasisregels. Dit lijkt een valide reden om de publieke voorlichting beter af te stemmen op doelgroepen, dus niet meer publieke voorlichtingscampagnes, maar andere voorlichtingscampagnes, gericht op doelgroepen. De minister zou kunnen overwegen daarbij gebruik te maken van nudging. Nudging wil letterlijk zeggen een duwtje in de goede richting geven en is bewezen effectief bij voorlichting over een gezonde leefstijl. Een bekend voorbeeld zijn de snoepvrije kassa's op de stations, die ertoe leiden dat bij impulsaankopen vaker een gezonde keuze wordt gemaakt. Nudging zal voor onze jongeren inzichtelijk maken dat je vaccineren niet alleen voor jezelf doet, maar voor de hele samenleving en dat een hogere vaccinatiegraad uiteindelijk de vrijheid zal opbrengen waar we allemaal naar snakken.

Dan over de quarantaineplicht, voorzitter. De Raad van State twijfelt aan de noodzaak en proportionaliteit ervan — dat kwam vanochtend al aan de orde — omdat vooraf niet duidelijk is welke inreizigers wel of niet aan corona lijden. De Raad stelt dat je nooit vrijheid mag ontnemen aan gezonde inreizigers. Als arts wil ik graag verduidelijken dat met de huidige medische kennis en kunde alle reizigers uit zeerhoogrisicogebieden een potentiële en gevaarlijke besmettingsbron kunnen zijn. Helaas zijn vandaag de dag geen minder ingrijpende maatregelen beschikbaar dan thuisquarantaine en testverplichting. De regering is bovendien conform artikel 22 van de Grondwet, de coronaaanbeveling van de Raad van de Europese Unie en artikel 8 van het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens verplicht om bij een pandemie tijdelijk en onder voorwaarden maatregelen te nemen. Onze vraag is of de minister bij thuisquarantaine kan verduidelijken op grond van welke criteria landen als zeerhoogrisicogebied worden aangewezen. Wordt dit, ter voorkoming van een lappendeken aan regelgeving binnen de Europese Unie, afgestemd in samenspraak met de andere Europese lidstaten? En wat is proportioneel met betrekking tot landen in bijvoorbeeld Zuid-Amerika en Azië waar betrouwbare besmettingscijfers ontbreken?

Een andere vraag gaat over de handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid van beide wetsvoorstellen. In een brief van 17 mei van de VNG aan de leden van de Eerste Kamer stelt VNG-voorzitter Van Zanen dat de handhavingstaken van gemeenten substantieel zullen toenemen: "dat gemeenten hiermee de grens bereiken van taken die zij nog kunnen handhaven en waar zij nog toezichthouders voor weten te werven." In de nota naar aanleiding van het verslag quarantaineplicht, die deze Kamer vrijdagavond van de minister ontving, staat dat de kosten van toezicht en handhaving volledig door het Rijk gecompenseerd worden. Dit siert de minister, maar de vraag is of de minister ook kan reflecteren op de zorgen van de VNG of voldoende capaciteit voor personele inzet beschikbaar is voor de arbeidsintensieve nieuwe taken die uit de wetsvoorstellen voortvloeien.

Tot slot over testbewijzen, voorzitter. Door een aangenomen amendement in de Tweede Kamer zijn coronatesten gratis, om een tweedeling in de maatschappij te voorkomen. Zolang niet iedereen die dat wenst daadwerkelijk is gevaccineerd, is dit een verstandig uitgangspunt. Het lijkt echter niet onredelijk om, nadat iedereen die dat wil gratis door de overheid is gevaccineerd, een eigen bijdrage te vragen voor toegangstesten bij grote evenementen waar duizenden mensen op afkomen. Uiteraard met uitzondering van die burgers die niet gevaccineerd mogen worden en burgers die corona hebben doorgemaakt. Het lijkt mijn fractie niet fair de belastingbetaler voor alle testkosten op te laten draaien.

Verder wil mijn fractie nog graag weten of transferpassagiers die via een Nederlandse luchthaven doorreizen, worden uitgezonderd van een PCR-testverplichting omdat zij een beperkter risico vormen.

En als laatste vraag: is het huidige testlocatienetwerk voldoende fijnmazig om ook burgers zonder eigen auto te kunnen garanderen dat ze een testlocatie op maximaal twintig minuten afstand van het centrum van de gemeente, zoals is afgesproken, daadwerkelijk kunnen bereiken?

Voorzitter. Ik ga afronden. Als jonge oogarts werd ik op mijn netvliesspreekuur in het Ooglijdersgasthuis in Utrecht geconfronteerd met de verschrikkelijke gevolgen van de aidsepidemie. Mijn aidspatiënten werden vaak slechtziend en overleden vrijwel allemaal. Ingrijpende maatregelen waren nodig om het tij te keren. Als oudere oogarts word ik opnieuw geconfronteerd met een gevaarlijke epidemie, die vorig jaar de grootste oversterfte sinds de Tweede Wereldoorlog veroorzaakte. Dat is bevestigd door meerdere officiële instanties, onafhankelijk van elkaar. Dit ontwricht de reguliere medische zorg in de ziekenhuizen, zoals ik zelf op mijn werk kan zien. Ook nu zijn ingrijpende maatregelen nodig om het tij te keren. Het is niet anders.

Voorzitter. Het was bijzonder om mijn maidenspeech te mogen houden over de medische onderwerpen thuisquarantaine en testbewijzen, omdat ik zo mijn Eerste Kamerverantwoordelijkheden kan combineren met 35 jaar ervaring als medisch specialist op de werkvloer van een academisch ziekenhuis. Mijn fractie ziet met belangstelling uit naar de reactie van de bewindslieden en spreekt dank uit voor ieders aandacht.

De **voorzitter**:
Dank u wel, meneer Keunen. Mijn hartelijke gelukwensen met uw maidenspeech. Staat u mij toe om iets van uw achtergrond te schetsen.

U studeerde geneeskunde aan de Katholieke Universiteit Nijmegen en promoveerde aan de Rijksuniversiteit Utrecht. Uw specialisme is oogheelkunde. Maar bovenal bent u de derde dokter in deze zaal. Met de heer Van der Voort en ondergetekende zorgt u ervoor dat de medicus practicus politicus vaste voet aan de grond krijgt in de Eerste Kamer.

Van 1991 tot 2004 werkt u als oogarts aan het F.C. Donders-instituut voor Oogheelkunde van het Utrechts Medisch Centrum. Sinds 1995 werkt u als hoogleraar oogheelkunde, eerst aan het Leids Universitair Medisch Centrum — waar wij ook al collega's waren, toen in het medische vak, nu in

de politiek — en later aan de Radboud Universiteit in Nijmegen.

In 2019 bent u met emeritaat gegaan, maar u doet nog altijd onderzoek naar nieuwe behandelmogelijkheden voor de aandoening leeftijdsgebonden maculadegeneratie. Deze ziekte is de belangrijkste oorzaak van slechtziendheid en blindheid bij ouderen in de westerse wereld. Daarnaast bent u gespecialiseerd in de behandeling van oogtumoren en in de laserchirurgie van het zieke oog. In het publieke debat staat u bekend als voorstander van een vuurwerkverbod voor consumenten. Dat hangt natuurlijk samen.

Naast ogen heeft u een voorliefde voor kunst; het oog wil immers ook wat. U bent voorzitter van de Adviesraad Kunst van het Radboud UMC, lid van de raad van adviseurs van Vereniging Rembrandt en in 2013 was u gastcurator van het Kröller-Müller Museum.

Binnen de VVD bent u voorzitter van het Lokaal Netwerk Rijk van Nijmegen en voorzitter van de Preventiewerkgroep van het landelijk VVD-themanetwerk Zorg & Gezondheid.

Over uw VVD-lidmaatschap zegt u op de website van de VVD Nijmegen dat u van mening bent — en ik citeer — "dat je als Nederlander in vrijheid eigen verantwoordelijkheid moet kunnen nemen en zelfstandig keuzes moet maken. In een duurzame en sociale participatiesamenleving, waarin we elkaar vrijuit aanspreken op verantwoord gedrag en fatsoen." Nogmaals van harte gefeliciteerd met uw maidenspeech.

Ik schors de vergadering voor een kort ogenblik zodat ik u, vanzelfsprekend op 1,5 meter afstand, mede namens alle collega's kan feliciteren. Ik verzoek u om zich op te stellen voor het rostrum voor de felicitaties. Ik verzoek de leden te blijven zitten, met uitzondering van de fractievoorzitter van de VVD, die inmiddels al staat.

(Geroffel op de bankjes)

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**:
Goed, we vervolgen het debat. Meneer Nicolaï, het woord is aan u.

De heer **Nicolaï** (PvdD):
Ja. Ik zie nu allemaal VVD-collega's de zaal verlaten. Tijdens de verkiezingen mag dit ook gebeuren, en dan ten voordele van mijn partij. Ik begin met felicitaties aan de heer Keunen, nog wel aanwezig, en aan de heer Karakus, nog net aanwezig. De heer Karakus moet als brigadier een oplettend oog hebben. En de heer Keunen zorgt ervoor dat we scherpe ogen houden. Ik denk dus dat zij een mooie aanwinst zijn voor deze Eerste Kamer.

Deze Eerste Kamer, voorzitter, moet zich vooral buigen over vragen als: kan het wetsontwerp uit oogpunt van rechtsstatelijkheid, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid door de beugel? Het valt mij op dat we vandaag hele verhalen hebben gehoord van de collega's, maar dat die toetsing, waar ik het zo direct over wil hebben, eigenlijk door weinigen voltrokken is. Ik hoorde wel bij de SGP een duidelijk accent. De heer Backer zou er even aan beginnen, dacht ik, maar daar kwam toch niet veel van terecht. Laat ik het roer dus maar eens overnemen.

Ik begin met de testwet, voorzitter. Een senator die zich in de testwet verdiept en serieuze vragen stelt aan de regering, mag toch rekenen op serieuze antwoorden? Dat hoort toch bij de zorgvuldigheid van het wetgevingsproces en bij respect voor de positie van de Eerste Kamer? Wat betreft de antwoorden op de vragen van onze fractie over die testwet blijft het kabinet zo onder de maat dat ik me afvraag wat voor zin het heeft om over zo'n belangrijke zaak met de regering in debat te gaan. Na bestudering van de reacties op de eerste veertien vragen van onze fractie bleek dat er nog op geen enkele vraag een serieus antwoord was gegeven. Ik vind dat niet erg aanvaardbaar. En er waren toch best heel eenvoudige vragen bij, van feitelijke aard. Ik herhaal er twee.

Wij vroegen bijvoorbeeld hoeveel tijd de regering, om te kunnen spreken van voldoende toegankelijkheid van testbewijzen, maximaal verantwoord acht om de teststraat te bereiken en het testresultaat te verkrijgen. Daar kwam geen antwoord op. Een andere vraag was of de regering bereid is om de kosteloze testmogelijkheid minimaal een tot twee keer per week ter beschikking te stellen. Daar kwam geen antwoord op. Op deze vragen werd geen antwoord gegeven, terwijl ze toch om voor het wetsontwerp essentiële kwesties gaan. Teststraten met de auto bezoeken, mag volgens de regering heen en terug 60 minuten kosten. Wie geen auto heeft, zal er nog meer tijd voor over moeten hebben. Wie heeft daar nou zin in? En als je je bijvoorbeeld maar één keer in de maand kosteloos kan laten testen in een teststraat en je de andere keren moet betalen, wat stelt die testmogelijkheid dan voor?

Voorzitter. Waarom gaat de regering niet op die vragen in? Is dat omdat zij dan moet toegeven dat die hele testmogelijkheid nauwelijks iets voorstelt en ons werk voor zover dat ziet op andere voorzieningen dan onderwijs, om die reden in de prullenbak kan? Wat onze fractie betreft, is dat laatste het geval, en al helemaal wanneer je ziet hoeveel gemeenschapsgeld er gestoken wordt in het opzetten van teststraten die waarschijnlijk nauwelijks bezocht zullen worden door mensen die een theater, evenement, museum of horecagelegenheid willen bezoeken. Daar zijn al van diverse fracties kritische vragen over gekomen. Je voelt ook het ongemak bij GroenLinks en bij de Partij van de Arbeid, die zeggen: we moeten toch maar eens kijken of we de culturele voorzieningen gewoon open kunnen gooien. Er is gesproken over zelftesten, maar wat bedoelen we met die zelftesten? Moet ik dan bij de ingang van het Van Gogh Museum voor de suppoost iets in mijn neus duwen en dat laten zien? Hoe stelt de regering zich dat voor? En hoe stelt de regering het zich voor — ik kwam daar in een interruptie vanochtend al op — dat ze iets serieus aanbiedt terwijl een meerderheid van theaters, bioscopen, concertpodia en musea zegt dat ze er eigenlijk niet zo veel voor voelen om als politieagent te gaan controleren wie er wel of niet over een paspoortje beschikt om binnen te komen?

Voorzitter. Door het ontbreken van toegankelijke testvoorzieningen creëert de testwet bovendien een systeem waarin zij die op dit moment gevaccineerd zijn, maatschappelijk worden voorgetrokken. Onze fractie vindt dat onaanvaardbaar. In dat systeem zijn de personen buitengesloten die